

Expunere de motive

Prin prezenta inițiativă legislativă se propune modificarea și completarea anumitor reglementări din cadrul Codului Penal într-o manieră conformă cu realitățile sociale, evoluția societății și noile tendințe ale politici penale din spațiul european.

Conform datelor prezentate de C.S.M. justiția din România înregistrează, an după an, noi recorduri în ceea ce privește numărul proceselor. În ultimii ani numărul persoanelor implicate într-un proces a crescut cu aproape 40 la sută, ceea ce înseamnă că aproximativ una din trei persoane adulte se prezintă în fața instanței.

O asemenea creștere explozivă au înregistrat inclusiv dosarele penale, peste 1.800.000 de plângeri, sesizări și autosesizări au fost în atenția procurorilor în anul 2013, adică unul din patru români a fost implicat într-un dosar penal.

Chiar dacă majoritatea proceselor sunt civile, nu se observă conștientizare echitabilă a actului de justiție la nivelul populației, dovada fiind numărul extrem mare de plângeri la CEDO împotriva statului român, România situându-se pe locul 6 în anul 2013, respectiv pe locul 5 în anul 2014, reușind să fie devansată în clasament de țări aflate în afara spațiului comunitar, precum: Federația Rusă, Ucraina, Turcia, și Serbia.

Unele dintre cauzele cele mai frecvente aflate pe rolul CEDO sunt durata procedurilor judiciare și neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive.

Din acest punct de vedere este evidentă o anumită cauzalitate între volumul de procese înregistrate la CEDO împotriva statului român și numărul mare de procese aflate pe rolul instanțelor românești.

În anul 2014 CEDO a pronunțat 87 de condamnări împotriva României iar valoarea daunelor pe care statul român trebuie să le plătească este de aproximativ 1,5 milioane de euro. Cele mai multe condamnări ale statului român sunt consecința încălcării dreptului la o judecată echitabilă, durata prea mare a proceselor și încălcarea dreptului la libertate.

În anul 2015, potrivit rapoartelor CEDO, România este pe locul al treilea în privința numărului de condamnări înregistrate.. Principalele motive pentru care Curtea de la Strasbourg a condamnat România sunt aglomerația din închisori și durata prea lungă a proceselor.

Supraaglomerarea din cadrul penitenciarelor atrage condamnări la CEDO pentru care România plătește în fiecare an sute de mii de euro, având în vedere că în penitenciare sunt încarcerate peste 30 de mii de persoane, în condițiile în care în cele 44 de penitenciare este spațiu pentru doar 20 de mii de persoane.

Ținând cont de cele prezentate mai sus este evidentă nevoia unei noi abordări a politicii penale în concordanță cu normele europene și internaționale în vigoare.

La nivel european și internațional mai multe țări au abordat în cadrul sistemelor proprii de justiție penală o nouă orientare, denumită justiție reparatorie sau restaurativă, fiind legiferată în țări precum: Marea Britanie, Franța, Belgia, Statele Unite, Australia, Canada, etc.

Modelului justiției restaurative se bazează pe ideea reparării prejudiciului cauzat victimei, care nu rareori, este neglijată sau chiar victimizată în cadrul sistemului de justiție. Chiar dacă infractorului i se aplică o pedeapsă, fie și una privativă de libertate, cu executare, acest fapt nu diminuează prejudiciile cauzate, oricât de aspră ar fi sancțiunea aplicată infractorului.

În cazul justiției restaurative infracțiunea nu mai este văzută ca o violare a legilor, a Statului, ci ca un prejudiciu produs persoanelor și comunității. Dacă în cadrul sistemului penal tradițional victimele și daunele se află pe un plan secundar, în cadrul justiției restaurative victimele și daunele au un rol central iar infractorii sunt tratați într-o manieră mult mai adecvată nevoilor lor.

Justiția restaurativă pune accentul pe responsabilizarea infractorilor și pe reparația pe care aceștia o pot oferi – recuperarea prejudiciilor/ repararea daunelor. În același timp, este preocupată de reintegrarea socială a acestora atât din punct de vedere uman cât și ca modalitate concretă de a se evita recidiva.

Conceptul "regretului efectiv" se concretizează prin comportamentul benevol și efectiv al persoanei care a săvârșit o infracțiune pentru prima oară, denunțându-și fapta organelor abilitate, dorind în acest fel să contribuie la aflarea și descoperirea infracțiunii sale. Persoana care a săvârșit infracțiunea, aflându-se în starea de regret efectiv, întreprinde acțiuni ferme spre repararea prejudiciului moral sau material cauzat de infracțiune sau prin compensarea valorii acestui prejudiciu în alt mod.

Săvârșirea unei infracțiuni pentru prima dată este o condiție esențială a regretului efectiv, acest lucru subliniază în mod evident condiția unui comportament lipsit de infracțiuni sau în cazul când nu mai există antecedente penale pentru o infracțiune săvârșită anterior.

Persoana care a săvârșit infracțiunea trebuie să-și denunțe infracțiunea săvârșită, în mod benevol și nemijlocit. Acest lucru trebuie realizat până la descoperirea comiterii infracțiunii de către organe abilitate.

Denunțându-și infracțiunea, persoana care a săvârșit-o, regretă sincer comiterea acesteia, recunoscându-și în acest fel vinovăția.

Infractorul contribuind în mod efectiv la descoperirea infracțiunii, va ajuta în mod activ organele de urmărire penală, furnizând către acestea informații necunoscute până la acel moment în legătură cu infracțiunea. Acest gen de informații pot face referire la activitățile infracțiunii săvârșite de către infractor, dar și la activitățile unor posibili complici.

Regretul efectiv se exprimă și prin repararea prejudiciului cauzat sau prin compensarea acestuia în formă bănească sau în altă formă, prin trecerea bunurilor și mijloacelor proprii ale infractorului în proprietatea părții vătămate.

Considerăm a fi binevenită includerea "regretului efectiv" în Codul Penal, deoarece prin regret și repararea sau compensarea prejudiciului cauzat, infractorul demonstrează că dorește reducă gradul de pericol social prezentat în trecut.

Liberarea de răspundere penală în legătură cu "regretul efectiv", stimulează comportamentul viitor pozitiv al infractorului, fiind percepută de către acesta drept motiv de corectare.

Inițiator:

Senator MIHAI Alfred Laurențiu

